

A busdam etiam ginguarum putredo, cum scabro dentium detimento tritus, uisus obtusio, sed passioni genus philonij in problematicis non daturos nos iterum pollicemur: Interposito enim tempore digestionis rapiuntur accepta, atq; repletis uis, quos Græci poros appellant, obtunditur appetitus. Erit præterea curandum, tempore quo cibamus ea ministrare quæ parum nutrit, sed quanta uis queant appetitiam obtundant, ut sunt olera quæ non relaxent, ne uomitum moueant, sed constringant potius: Sic enim sui quantitate famem sentiunt, atque uitutem propria digestione non grauando perficiunt. Bibere autem non prius quam solidus sumitur cibus, his qui fame urgentur utilissimum iudicamus: Siquidem potu impleti minus solidos appetunt cibos: phagedenici uero hoc conuenire negamus: humectatus etenim stomachus in uomitum facile prouocatur, & liquefactus atque supernatans cibus faciliter nau seam prouocat ægrotanti. Erit igitur sensim uomitus differendus, atque eius consuetudo mutanda, ut interpositis diebus parum demus aliquando cibum, & appositione cucurbitarum eius adiuuemus descensum, qui solitis suis insertus teneatur. Alia uero uomitum permittamus, ac deinde paucis interpositis diebus prohibeamus, uel iterum adhibeamus, sed in adiutorij uicem, hoc est extra diebus: Tum etiam ex helleboro, quo regulæ curationis adiutoria localia concurrent recorporativa uitute medentia, & partes ad fortitudinem naturalem ducant: Quorum usu ex supradictis, atque in alijs passionibus ordinatis accipiendo ducimus.

DE IECOROSIS, QVOS GRÆCI EPATIACOS uocant, & lienosis, quos splenicos dicunt.

CAPVT IIII.

Iecrosis.
ἰεκροσία.
Lienosi.
λιένωσις, καὶ
λιένωσις.

ITaque passio à locis patientibus nomen accepit: Siquidem sit in iecore, uel in liene constituta, tumore scilicet effecta siue collectione, uel duritia atque saxitate, quam schirrhosin uocant. Sed de tumoribus libris febrium docuimus. De collectionibus uero, siue uomicis specialiter docemus. Deduritia uero aut saxitate, quæ cedente tumore efficiuntur, nunc prose quemur: Sequentur enim quædam communia iecrosis atque lienosis, quædam specialiter propria, sed communia, grauedo, spirationis difficultas, & magis in itinere ambulationibus cluosis. Tum piger motus, atque anhelatio, & sitis, & oris siccitas, coloris mutatio, pedum inflatio. Aliquando etiam febricula latens, & hydropismi suffusio, cum continua cibi corruptione. Propria autem, uel specialia iecrosos hæc sequentur, extans durities, siue scirrhosis in dextera parte pæcordiorum, schemate rotundo costis ex aliqua parte subiecta, & propterea ueluti decisa. Ex alia uero parte circumscripta atque rotunditate terminata, color sæpiissime æruginosus, siue arquati similis, quem Græci icteron appellant, urina turbata, uelut sandarachæ colore. Et ac intus cessionis tempore dolor tendens usq; ad dexterum iugulum, atq; palam, & dif ficitis supra latus sinistrum iacendi copia: Siquidem adducatur dexteræ partes suo pondere pædentes, & propterea grauedine, atq; doloris punctione ægrotates afficiat. Tum fellosa stercorū egestio. Lienosis uero extans duritia, atq; saxeæ sub sinistra parte pæcordiorum inuenitur schemate longo porrecta, & ueluti pectus in

G 4 uadens

Guadens, uel umbilici s^epissime transgrediens finem, atque latitudine superans, nunc minime, nunc uehementer, ut omnia conata videantur, & inspicientes ^{magistris.} eo falluntur, ut membranam tumere, siue extare putent, quam Gr^{ec}i perito, neon uocant, colorem plumbeum, atque accessionis tempore dolor tendens ad iugulum sinistrum, & palam, & difficilis supra dextrum latus facendi copia. Memorant pleriq^{ue} etiam multitudine pediculorū agrotantes affici, & grauiore per somnum sudore, attestante ueretri in officiū uentris erectione, & assidue ena ribus sanguinis fluore: Praterea oris foetor agrotantes afficit, cum gingiviarum putrefactione & defluxione. Sectarum príncipes meminerunt tenuari etiam cutem uentris, & uenas nigras apparere, atq^{ue} crassiores, & in cruribus ulcera difficile in cicatricem, uel indecenter uenientia. In hijs igitur communiter oportet superpositionum tempore tanquam in tumore curando calidum facétibus prouidere locum: Tum fomentis & cataplasmatibus, & cibis laxatiuis uti tempore, quo s^epissime docuimus, sed tenuibus ac sorbilibus: Tunc cucurbitæ atque scarificationes, & sanguisugarum conuenit appositiō, quas hirudines appellant, & uaporationes: Ac si uehemens fuerit, adhibenda phlebotomia hijs omnibus anteposita: Tunc clyster, si uenter officium non agnouerit, sed ex decoctione fici singularis, impressi patientibus locis: flectetur enim & exercitio quodā durities resolute. Conuenit etiā frequētes cyclorū mutationes: deniq^{ue} inter paucos dies adhibenda drimyphagia: tum radicum uomitus cum aceto squille, tico, uel certe helleboro erunt disiuciendi: Tum alia mutatione resumēdi agrotantes, adhibito usu aquarum naturalium, atque natatione maritima, & uaporatione locorum natura spirantium, quo etiam sudores moueantur, non ob uiriū fatigationem, sed quo possit calida spiratione ac naturali corporatio fieri patientium partiū. Conuenit praterea etiam in littore siccō ex harena sole ignita paro ptesis. Tunc malagmata quæ corpus ualeant papulare: & primo leuiora, ut est polyarthron, ex caphiso fonte & salibus confectum, quod diahalos appellant. Item ex tribus resinis, quod diaretismum uocant: Tum etiam, ut est quod appetiū dianyreplicen balanum. Item diaoriganum, & diocardatum, uel dia- ^{βαλανος.} tapsias, & díasbestum: Quorum omnium compositiones Responsonum lībris explicauimus. Sed hijs quæ sunt uehementia, ut est diatapsias, ita erit utendum, tanquam sinapismo uti solemus. Hac est secundum nos curatio eorū qui duritiam, siue scirrhosin in iecore uel in liene habuerint. Apud ueteres autem medicos plura, atque dissonans & turbulentia curationis ordinatio inuenitur:

Apollonius Cittensis. Alij enim phlebotomiā recusarunt in lienicis, ut Apollonius Cittensis: alij probauerunt. Atque horum alijs ex dextro brachio iecorosos, & ex sinistro lie nosos phlebotomandos dicunt: alijs ex talo eius partis quæ patitur: alijs ex medio

digitorum omnifariam uarijs extimationibus tentati: Sumit enim atque de poscit ex hijs partibus, quæ facile diuidi possint, phlebotomiā faciendam, hoc est brachiorum uenis, nisi forte ipsæ tumuerint, & ob hoc oporteat longe à patientibus partibus phlebotomiā adhibere, quod iniuria lateat adiutorij. Item alijs de ustionibus adhibendis certauerunt, & quidam solis aiunt lie nosis conuenire: quidam autem iecorosos ex medicaminibus scaroticis adhibitis, siue cauteribus, & horum alijs urenda, alijs superurenda probauerunt, atque altius in lienicis cauteres infigendos: Quorum quidam simplices, quidam trisulcos, quidam ferratos approbant frigidos: Tum ustionis ulcera hume stantes, atque in fluore humoris longo tempore prouocantes scyrrhosin deflu xionibus

**Medicamina
scarotica.**

Urticula.

A xionibus auferendam crediderunt, ex quibus tumores atq; indignationes & cō sensus cum uehementibus febribus necessariō sequentur: siquidem peritoneos membrana, quæ est natura neruosa, ignis uultione uexetur. Fiet etiā secundo im possibile plurimis atq; uehementibus adiutorijs uti medicantem, ut sinapismo, cucurbitis rapidis, forti raptura motis fricationibus, dropace, & hījs similibus, cum cicatrices cæcitate uiræ, & hebetudine torpentes, tanquā mortuæ uim nullā medicamini accipiunt. Diuiserunt præterea pleriq; etiam curationis officium, ut alia iecrosis, alia lienosis conuenire probarunt. Hinc deniq; quasdam lieni- cas uocauerunt: Iecori etenim cataplasmata aiunt adhibenda ex abrotano & se- famo. Item bibenda medicamina, ut theriacam, quam dioscoridian uocauerūt, diapatorion, uel diapyrion. Itē anodyna, quæ nos indoloria dicere poterimus, ut ea quæ scribūt diadion, pipereon, & lexypyretion, uel uitridis ^{indoloria}. pini decoctionē singulatim, uel cum melle. Item urinalia medicamina quæ diu- retica uocant, ut est mulsum cum dauci decoctione, uel foeniculi radices, aut pe- troselini, aut absinthij, aut mali cydonij cum cenanthe. Utuntur etiam oler- bus, ut lactuca cocta uel incocta, asparago, radicibus olusatri. Ventrem quo- que deducentes antidoto quod hieran uocauerūt. In lienicis nero epithema aiunt specialiter conuenire ex cappare & myrobalano & aceto, sale admixto, quod oxyalmon uocauerunt, & herba cui nomen asplenos. Dant etiam bibendam ^{a/ if/ ικηρη} quam. Dicunt specialiter lienem deducere, uel defluxionē purgare, ex quibus ^{ασθληνη} est ad nutriēdum noxiæ cuticulae, & aquæ ex lacu, in quo sepiissime candens fer- rum fabricatores tingūt; de qua iubent dari cyathos tres, cum aceti cyatho uno. B Itempolion herbam, aut tormini semen in cotylæ quantitatē, aut capparis radi- cem cum squillæ drachma dimidia, aut chamædryos, uel herpilli acetabulum, ex aceto mulso cyathis tribus, uel hippo selini semen cotylas duas, cum uini cyathis tribus: ant libanotida herbam, quam nos rosmarinū uocamus, cum foeniculi se- mine in cotylæ quantitate ex uino mixto. Item ammoniaci guttae drachmā unā, cum mulso ex aceto confecto cyathis tribus, uel tamarisci ligno. Item cibū uel potū sumere iubent & grotantes in uasculis tamarisci ligno confectis. Quidam etiā decidendum, uel auferendum lienem ordinare ausi sunt: quod quidem uo- ce dictum, nō officio completum accipimus. Sequentibus autē atq; diuersis feso implicantibus potionibus, medicamini uariorū stomachum uexant, uescā cō mouent, atq; totū corpus cōmuniter in cachexiam mittunt, nescij quod quādā ob acrimoniam propriæ uirtutis, laceratione quadam cōmuni potentia medeātur, & nos per quasdam inerrabiles proprietates, & neq; alia iecoris, alia uenis esse medicamina, recte senserint: omnia etenim omniū corporis partium sunt cōmu- nia, quando simili fuerint affectū & passione. Regulantur enim siue dirigūture eo- rum uirtutes, non natura patientis loci genere passionis extenta atq; indulta pro modo morborū, hoc est peccantū iudiciū, sed eorū causa, qui reū magis histo- rias amant. Cætera quoque à quibusdam probata, breui atq; concinna oratione subiçiam. Diocles igitur libro quo de passionibus atque causis, & curationi, ^{Diocles.} bus scripsit, phlebotomat iecrosos, & dextero brachio: Tunc uentrem resoluit helleboro nigro, atq; papaueris succo. Dat etiam cum mulso rosmarinū, quem Græci libanotida uocant, & murra, & pini folia. Adhibenda quoq; cataplasma, ^{λιβανωτις} ta ex phoenicobalanis cum uino atq; lini semine, & sesamo, & pollinibus, quos φοινικοβάλανοι- omphacomeli appellant. Dat præterea aquam bibendā, in qua sit cantabriū præ- lotum, & ptisana ex tritico: Quæ omnia sunt inflantia, atq; stomachi uexatiua, & digestione difficilia. Lienoios uero, quorū gingiuæ sudauerint sanguinem, phlebotomat

C phlebotomat: Et similiter uexat medicaminibus felliducis, quæ cholagoga non
^{xviiij. xviiiij.} cant, atq; urinalibus, quæ diuretica appellant. Item Praxagoras primo libro Cu
 felliduca. rationum iecrosis adhibet uomitum, & uentrifluu medicamina, & sudorem
 Praxagoras. mouentia, & urinalia, & phlebotomiam, atq; fricationem. Vtitur etiam uino non
 aquato, & ustione cauterii, & hijs similibus; Lienicos uero phlebotomat & ca
 taplasmatibus curat, utens digestibilibus cibis, & uino potat redolenti, & aceto,
 adhibita fricatione atq; unctione, & lauacro. Dat præterea bibendam mulsam
 aceto admixto, daucio, aut hyssopo, uel thymo, aut capparis radice, uel folijs,
 aut semine, aut ætheris herba semine, quam eryngion appellant, aut chamalex,
 uel chamæpitys, aut absinthij, aut marrubij: adhibens etiam uomitum. Erafistratus
 Erafistratus. autem in iecrosis præcidens superpositas iecoris cutes atq; membranæ, uti
 tur medicaminibus quæ ipsum iecur late amplectantur: Tunc uentre deducit
 Asclepiades. audaciter partem patiente nudans. Item aliqui Asclepiadis sectatores gestatio
 nes & lauacra, & uaporationes cataplasmatum, atq; malagmatum excluderunt
 Asclepiades. in iecrosis, suspicantes tenuissimorum corporisculorum fore consensum, hoc est
 spiritus, quem leptomerian eorum Princeps appellauit, atq; in egestorum con
 strictione falsitate causarum adiutoria magna recusantes. Themison uero secun
 do libro Tardarum passionum plurima in hijs methodico rigore ordinauit, sed
 proterua atque caduca intentione, etiam ex talo eiusdem partis phlebotoma
 ri iubet ægrotantes, atq; alternis uel interpositis duobus diebus sanguinis inte
 rea fieri detractionem: Vulnerandam quoq; iecoris partem ex superficie medi
 camine uel cauteribus existimat: & concedit esse quædam propria lienis adiuto
 ria, ob eius firmitatem, hoc est, quæ fuerint uehemæta, ut cataplasma, uel uisi
 D ones, eo concedens, ut etiam ipsum quoq; lienem igneo cautere transpungen
 dum probet tribus uel quatuor locis, non aduertens, quia pro magnitudine pa
 sionis ac uitium corporis extenduntur, atq; indulgentur adiutoria, & non pro
 specie patientis partis: Siquidem quædam quæ natura difficultem habuerint sen
 sum, & propterea non facile tactum accipiant, morbo tentata sensibiliora cæteris
 fiant, ut est plantæ cauum, quod tumore dolidum, atq; omnino sensibile & atten
 tum fiet: Atq; rursum ea quæ natura facile sentiunt, difficilioris sensus passionis
 efficiuntur causa. Quo fiet ut sit iuxta regulam methodicam explosum, ut qui
 intentione coenotetarum ducitur, corporis facilè ne aut difficile sentiant curent,
 sicut latius de coenoteti scribentes docebimus. Thessalus uero secundo Regu
 laris libro omni ex parte immutatam, atq; eandem iecrosis & lienosis formâ tra
 didit curationis. Sed quia plurimæ atq; uaria hijs uisceribus irruunt speciales pa
 siones, ut arquatus, siue aurigo, quam Græci icteron uocant, & cachexia, uel
 atrophia, atq; hydrops, de hijs nunc ordinare curabimus.

DE AVRIGINE SIVE ARQVATO MORBO,

^{entropos.} quem uulgo morbum regium uocant, Græci icteron
 appellant.

CAP: V.

Affio uocabulum sumpsit secundum Græcos ab animalis no
 mine, quod sit coloris fellei. Fit autem ex antecedenti iugi in
 digestione, uel medicaminibus uentrifluis potu datis, atque
 permanentibus, & minime exclusis. Sequitur in passione con
 stitutis mutatio coloris in fellis qualitatem, quæ primo appa
 reat, ac magis uideatur in albido partibus oculorum, atque
 plantarum talis, uel uenis quæ sub lingua sunt. Ventris quoque abstinentia,
 uel egestio